

Літературні ігри

III. Рефлексійний етап.

Висновок. Останнє десятиліття у житті Лесі Українки вважають найбільш плідним і зрілим періодом її творчості. Його назвуть найсильнішими роками українського модернізму. Леся Українка своєю творчістю і перекладацькою діяльністю органічно вплела українську мову й культуру в загальний цивілізаційний контекст людства. «Саме Леся Українка видала українцям паспорт, що ми — культурна нація, що ми — європейська нація», — наголосила Оксана Забужко в інтерв'ю РадіоСвобода. Своєю «шляхетною аристократичною лицарською українською жіночністю» Леся Українка заклала такі суспільні і культурологічні тренди, які у кожній епосі знаходять нові форми

для втілення. Сама Леся Українка вклала у уста Мавки із «Лісової пісні» таку думку про себе: «Hi! Я жива, я буду вічно жити. Я в серці маю те, що не вмирає...»

Попри тяжкі життєві випробування у душі Лесі Українки завжди була весна, яка дарувала поетесі надію, бажання творити, мріяти, діяти, жити і любити. Тому її твори оптимістичні і надихають на створення сучасних мелодій. Тож доторкнімося до струн душі Лесі, насолодімося її надзвичайними творами у сучасній обробці.

Відеокліп до поезії Лесі Українки «Давня весна»:
<https://www.youtube.com/watch?v=HEX-GwRVgKs>

Ірина Лебедюк,

учителька української мови та літератури,
зарубіжної літератури,
Квасилівський ліцей Рівненської міської ради

Гра «Хрестики-нулики» на уроках літератури в 5—9 класах НУШ

УДК 373.5.016:821.09

<https://doi.org/10.33989/3083-6387.2025.5.346131>

Що ж це за гра?

Якщо заглянути у словник, то можна дізнатися, що гра «Хрестики-нулики» є парною. Тобто вона розрахована на двох гравців. Кожен із них має поставити на ігровому полі свій знак — хрестик або нулик. Традиційне ігрове поле складається із дев'яти комірок (3×3). Першим грати розпочинає гравець, який ставить знак хрестика. Гра триває доти, доки один із учасників не складе ряд своїх знаків по гори-

зонталі, вертикалі чи діагоналі. Відповідно він стає переможцем.

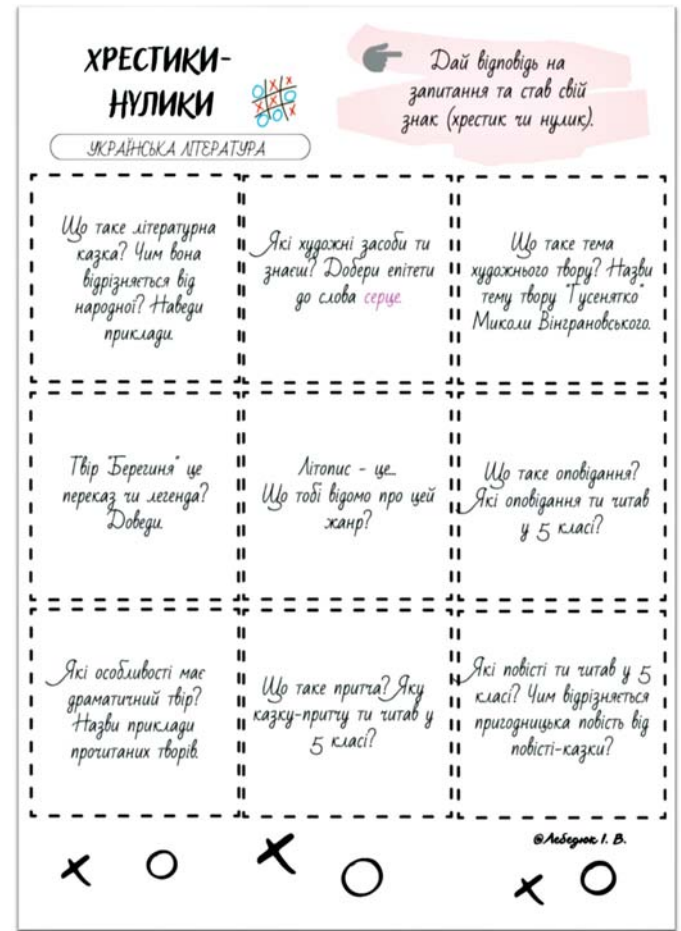
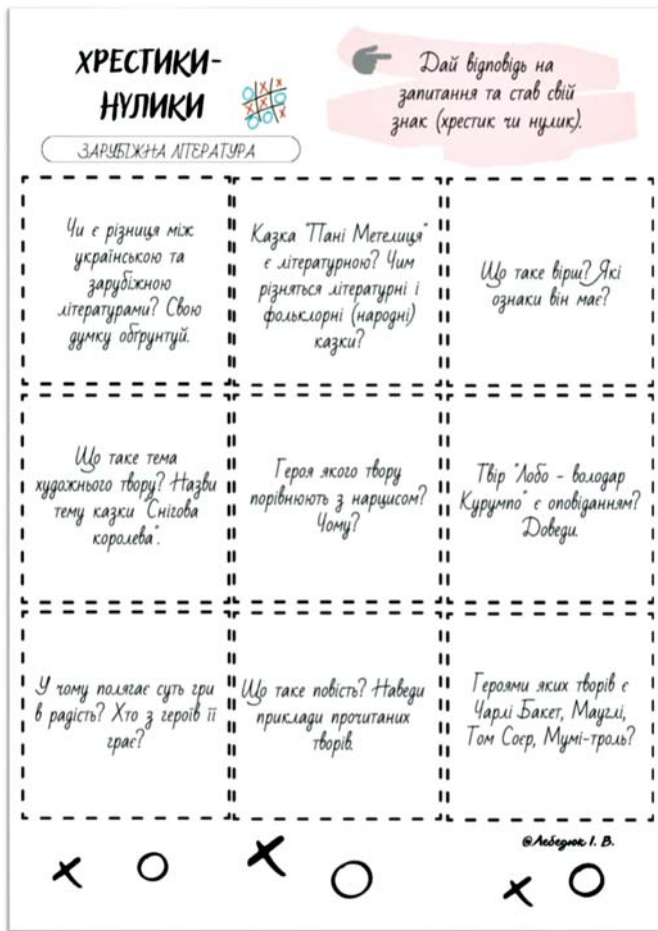
А що робити з цією грою на уроці?

Давно не секрет, що використання ігор на уроках сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Тому що діти почувають себе вільно, не відчувають страху ні перед учителем, ні перед однокласниками, висловлюють свої думки, не боячись, що хтось з них сміятиметься. Та й загалом весела атмосфера впливає позитивно на всіх учасників освітнього процесу.

Пропоную гру «Хрестики-нулики» використати на уроці зарубіжної літератури. Шаблон ігрового поля подаю нижче.

Мета гри: повторити вивчене із зарубіжної літератури протягом року у п'ятому класі.

Учасники: учні 5 класу (грати в кінці навчального року), учні 6 класу (грати на початку навчального року).

Як грати (варіант 1)?

Кількість гравців: пари (грає весь клас, розділений на пари).

Обладнання: ігрові поля, зошити, ручки.

Особливості гри:

Учитель готує потрібну кількість шаблонів ігрового поля та роздає парам учнів під час уроку.

Кожна пара самостійно вирішує, хто починає хід. Або (за традиційною методикою гри) розпочинає той, хто буде ставити знак хрестика. Тоді знаків цього гравця буде більше на ігровому полі, а це важливо для перемоги.

Оскільки працюватиме весь клас, то одразу відповідати усно буде недоречним, бо діти заважатимуть одне одному. Тому відповіді на запитання краще фіксувати письмово.

Після фіксації відповіді учень ставить свій знак (хрестик або нулик) на ігровому полі. І далі продовжує наступний.

У такому разі переможця гри можна визначити лише після перевірки відповідей. Адже якщо відповіді на питання гри будуть помилковими, то хід не зараховується.

Переможцем гри стане той, хто поставить своїх знаків на ігровому полі більше. Тобто не потрібно

розміщувати хрестики або нулики лише по горизонталі, чи лише по вертикалі, чи лише по діагоналі. Усе ігрове поле має бути заповнене знаками. Обов'язковою умовою є правильність відповідей на запитання, які розміщені в комірках ігрового поля.

Мінус гри в парах: неможливо одразу проконтролювати гру всіх пар учнів.

Як грати (варіант 2)?

Кількість гравців: дві команди (тобто весь клас, розділений на дві команди).

Обладнання: велике ігрове поле (для фіксації на дошці), два малих ігрових поля (по одному для кожної команди).

Особливості гри:

Учитель роздає шаблони ігрового поля командам, щоб вони бачили запитання. На дошці або на окремому столі розмістити велике ігрове поле, де власне гравці кожної команди ставитимуть свої знаки (хрестик або нулик).

Команди вирішують, хто розпочинає гру (Учитель може дати запитання. Хто швидше, а головне вірно відповість, той розпочинає грати першим.).

Команда читає запитання, яке зазначено в обраному квадраті, обмірковує його, тоді один із представників дає усну відповідь. Якщо відповідь правильна,

Літературні ігри

учасник команди малює свій знак на великому ігровому полі. На своєму малому шаблоні гри учні теж можуть малювати знаки для себе. Звичайно, обов'язковою умовою є правильність відповідей на запитання, які розміщені в комірках ігрового поля. Якщо жоден учасник команди не знає відповіді на запитання, тоді їм пропонується пропустити хід (не ставити свій знак на полі).

Важливо, щоб командна робота дійсно була спільною: кожен при обговоренні відповіді на питання може вільно висловити думку; разом вирішують, як відповідати і хто відповідатиме та малюватиме знак (щоразу це можуть робити різні учні).

Виграє та команда, знаків якої на полі гри буде більше. Тобто у цьому варіанті гри теж не потрібно розміщувати хрестики або нулики лише по горизонталі, чи лише по вертикалі, чи лише по діагоналі. Усе ігрове поле має бути заповнене знаками.

Чи потрібно оцінювати учнів під час цієї гри?

Учитель сам вирішує, чи буде оцінювати роботу учнів на такому уроці. Головною метою гри є повторення та закріплення вивченого матеріалу. Якщо діти не зможуть пригадати якоїсь інформації, то вчитель розумітиме, на що звернути увагу на наступних уроках.

Як можна ще грати

«Хрестики-нулики» на уроці?

Форма гри: рухлива.

Кількість гравців: дві команди (весь клас, розділений на дві команди).

Обладнання: п'ять аркушів формату А4 зі знаком хрестика, п'ять аркушів формату А4 зі знаком нулика, ігрове поле з дев'яти стільців, розставлених у три ряди по три штуки (3×3).

Хід гри:

1. Спочатку вчитель готує поле гри. Для цього потрібно розставити стільці у три ряди по три штуки, тобто 9 штук.
2. Учитель пояснює дітям правила гри. Ділить їх на дві команди.
3. Кожна команда обирає свій знак (хрестик або нулик) та отримує по п'ять аркушів паперу формату А4 зі своїм знаком.
4. Далі вчитель читає запитання до теми, за якою

відбувається гра. Та команда, яка швидше і правильно відповість, робить першою хід. Один із її учасників сідає на будь-який стілець ігрового поля, тримаючи в руках папір зі своїм знаком хрестика чи нулика.

5. Учитель читає наступне запитання для другої команди. Її учасник теж займає будь-який стілець ігрового поля, тримаючи в руках папір зі своїм знаком.

6. Перемагає та команда, учасники якої зайняли по три місця в ряд по діагоналі, горизонталі чи вертикалі. У цьому варіанті гри не обов'язково заповнювати все ігрове поле (тобто не на всіх дев'яти стільцях мають сидіти гравці).

Шаблон гри «Хрестики-нулики»

За такими самими правилами можна грати у «Хрестики-нулики» і на уроці української літератури. Шаблон ігрового поля подано нижче.

